

*Ehdotus valmismatkalainsäädännön
muuttamiseksi*

Lausuntotiivistelmä

*Ehdotus valmismatkalainsäädännön
muuttamiseksi*

Lausuntotiivistelmä

ISSN 1458-7149
ISBN 978-952-466-635-0 (nid.)
ISBN 978-952-466-636-7 (PDF)
Oikeusministeriö
Helsinki

KUVAILEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä
17.1.2008

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji Lausuntotiivistelmä	
Sofia Aspelund		Toimeksiantaja Oikeusministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä 2.11.2005	
Julkaisun nimi Ehdotus valmismatkalainsäädännön muuttamiseksi Lausuntotiivistelmä (Työryhmämietintö 2007:9)			
Julkaisun osat			
Tiivistelmä			
<p>Oikeusministeriö pyysi valmismatkatyöryhmän mietinnöstä lausuntoa 20 viranomaiselta ja yhteisöltä. Lausunnon antoi 15 taho.</p> <p>Kaikki lausunnonantajat pitivät esitystä valmismatkalainsäädännön tarkistamiseksi tarkoituksenmukaisena ja perusteltuna. Valtaosa lausunnonantajista totesi, että ehdotettu sääntely vähentää tulkinnanvaraisuutta ja parantaa kuluttajien asemaa. Valmismatkalain osalta huomautuksia esitettiin pääasiassa valmismatkan määritelmästä, turvallisuusriskejä koskevasta tiedonantovelvollisuudesta sekä peruutusosoikeudesta. Valmismatkaliikkeistä annetun lain osalta esitettiin joitakin kriittisiä huomioita soveltamisalasäännöksestä sekä tilintarkastusta koskevasta säännöksestä. Rikoslain 30 luvun muuttamista koskevaa ehdotusta kohtaan ei esitetty lainkaan kritiikkiä.</p>			
Avainsanat: (asiasanat) Kuluttajansuoja, valmismatka, valmismatkaliike, matkanjärjestäjä, matkanvälittäjä			
Muut tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero) OM 20/41/2005, OM048:00/2005			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2008:2		ISSN 1458-7149	ISBN 978-952-466-635-0 (nid.) 978-952-466-636-7 (PDF)
Kokonaissivumäärä	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Oikeusministeriö		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

JUSTITIEMINISTERIET

Utgivningsdatum
17.1.2008

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare)		Typ av publikation Sammandrag av utlåtandena	
Sofia Aspelund		Uppdragsgivare Justitieministeriet	
		Datum då organet tillsattes 2.11.2005	
Publikation (även den finska titeln) Förslag till ändring av lagstiftningen om paketresor. Sammandrag av utlåtandena (Arbetsgruppsbetänkande 2007:9). (Ehdotus valmismatkalainsäädännön muuttamiseksi. Valmismatkatyöryhmän mietintö 2007:9)			
Publikationens delar			
Referat			
<p>Justitieministeriet bad 20 myndigheter och samfund om utlåtanden gällande paketresearbetsgruppens betänkande. Utlåtanden gavs av 15 av dessa.</p> <p>Samtliga remissinstanser ansåg propositionen för granskning av lagstiftningen om paketresor vara ändamålsenlig och motiverad. Merparten av remissinstanserna konstaterade att de föreslagna bestämmelserna minskar rummet för tolkning och förbättrar konsumenternas ställning. Angående lagen om paketresor anfördes anmärkningar i huvudsak gällande definitionen av begreppet paketresa, informationsskyldigheten gällande säkerhetsrisker och resenärens rätt att frånträda avtalet. Angående lagen om paketrörelser anfördes vissa kritiska anmärkningar mot tillämpningsbestämmelsen samt bestämmelsen gällande revision. Ingen kritik anfördes mot förslaget om ändring av 30 kapitlet i strafflagen.</p>			
Nyckelord Konsumentskydd, paketresa, paketreserörelse, researrangör, reseförmedlare			
Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-numren, andra referensnumren) JM 20/41/2005, JM048:00/2005			
Seriens namn och nummer Justitieministeriet, Utlåtanden och utredningar 2008:2		ISSN 1458-7149	ISBN 978-952-466-635-0 (nid.) 978-952-466-636-7 (PDF)
Sidoantal	Språk	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Justitieministeriet		Förlag Justitieministeriet	

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	2
2 YHTEENVETO LAUSUNNOISTA	2
3 YLEISTÄ	3
4 YKSITYISKOHTAISET KANNANOTOT	4
4.1 Valmismatkalaki	4
2 § Valmismatka	4
6 § Matkaesite	5
7 § Tiedot ennen sopimuksen päättämistä	5
8 § Muut ennen matkaa annettavat tiedot	6
15 § Matkustajan oikeus peruuttaa sopimus	7
18 § Virheilmoitus	8
4.2 Laki valmismatkaliikkeistä	8
1 § Soveltamisala	8
19 § Tilintarkastaja ja kirjanpito	9
5 MUITA HUOMIOITA	9
LIITE.....	10

1 JOHDANTO

Oikeusministeriö asetti kauppaja- ja teollisuusministeriötä kuultuaan 2.11.2005 työryhmän valmistelemaan valmismatkalainsäädännön muuttamista. Työryhmän tavoitteena oli valmismatkalainsäädännön tarkistaminen siten, että sen käytännön soveltamisessa ilmenneet epäselvyydet, puutteet ja muut ongelmat poistuisivat.

Valmismatkatyöryhmän mietintö (oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2007:9) valmistui 20 päivänä syyskuuta 2007. Mietintö sisältää kaksi ehdotusta hallituksen esitykseksi: 1) esityksen laiksi valmismatkalain muuttamisesta ja 2) esityksen laeiksi valmismatkaliikkeistä ja rikoslain 30 luvun muuttamisesta.

Valmismatkalain muuttamista koskevassa esityksessä ehdotetaan lain soveltamisalan ja erityisesti valmismatkan käsitteen selventämistä siten, että valvontaviranomainen, matkanjärjestäjät, matkavälittäjät ja matkustajat tietävät, kuuluuko kyseinen palveluyhdistelmä erityislainsäädännön ja siihen liittyvän vakuusturvan piiriin. Lisäksi matkanjärjestäjien ja -välittäjien tiedonantovelvoitteisiin ehdotetaan tarkistuksia, jotka koskevat matkan luonnetta ja sen kuulumista vakuuden piiriin. Matkustajalle tulisi antaa tietoja myös matkakohteen mahdollisista turvallisuusriskeistä ja tuoda esille tarve kattaa vakuutuksella riskeistä ja mahdollisesta matkan peruuttamisesta aiheutuvat kulut. Nykyisin asetukseen sisältyvät tarkemmat säännökset tiedonantovelvoitteista ehdotetaan siirrettäväksi lain tasolle. Edelleen säännökset matkustajan oikeudesta peruuttaa matkasopimus vakavan ja odottamattoman tapahtuman johdosta muutettaisiin osittain tahdonvaltaisiksi siten, että peruuttamisoi-keutta voitaisiin tietyin edellytyksin rajoittaa sopimusehdoissa.

Valmismatkaliikkeistä säädettäväksi ehdotettava uusi laki korvaisi nykyisen valmismatkaliikkeistä annetun lain. Tällä hetkellä asetukseen sisältyvät elinkeino-oikeudelliset säännökset nostettaisiin lain tasolle. Uuden lain soveltamisala olisi jonkin verran nykyisen lain soveltamisalaa laajempi. Laki koskisi tietyin edellytyksin myös reittilennoilla tehtävien kuljetusten tarjoamista kuluttajille. Tarkistuksia ehdotetaan myös valmismatkaliikerekisteriin merkittäviin tietoihin, rekisteröinnin edellytyksiin ja vakuudenasettamisvelvollisuuteen. Lisäksi valmismatkaliikerikoksesta säädettyä enimmäisrangaistusta ehdotetaan korotettavaksi. Samalla rangaistussäännökset siirrettäisiin rikoslakiin.

Oikeusministeriö pyysi mietinnöstä lausuntoa 20 viranomaiselta ja yhteisöltä. Lausunnon antoi 15 tahoa. Tiivistelmän liitteessä on lueteltu viranomaiset ja yhteisöt, joilta pyydettiin lausuntoa sekä ne, jotka sen antoivat.

2 YHTEENVETO LAUSUNNOISTA

Kaikki lausunnonantajat pitivät esitystä valmismatkalainsäädännön tarkistamiseksi tarkoituksenmukaisena ja perusteltuna. Valtaosa lausunnonantajista toteaa, että ehdotettu sääntely vähentää tulokinnanvaraisuutta ja parantaa kuluttajien asemaa.

Valmismatkalain osalta huomautuksia esitetään pääasiassa valmismatkan määritelmästä, turvallisuusriskejä koskevasta tiedonantovelvollisuudesta sekä peruutusoi-keudesta. Valmismatkaliikkeistä annetun lain osalta esitetään joitakin kriittisiä huomioita soveltamisalasäännöksestä sekä tilintarkastusta koskevasta säännöksestä. Rikoslain 30 luvun muuttamista koskevaa ehdotusta kohtaan ei esitetä lainkaan kritiikkiä.

3 YLEISTÄ

Kaikki lausunnonantajat pitävät mietinnössä ehdotettuja säännöksiä yleisesti ottaen erittäin tarpeellisina ja perusteltuina. Useat lausunnonantajat toteavat, että ehdotettu sääntely selkeyttäisi nykytilaa. (*ulkoasiainministeriö, Kilpailuvirasto, kuluttajariitalautakunta, Kuluttajat – Konsumenterna ry, Suomen matkatoimistoalan liitto, Suomen Yrittäjät*)

Ulkoasiainministeriö pitää esitystä myönteisenä ja nostaa launnossaan esille erityisesti valmismatkalain tiedonantovelvollisuutta koskevat säännökset.

Valtiovarainministeriö ottaa kantaa ehdotettuihin säännöksiin vain siltä osin kuin ne voivat liittyä arvonlisäverolain käsitteisiin. Se pitää muutosehdotuksia hyväksyttävänä tietyin varauksin.

Ilmailuhallinnon näkemyksen mukaan valmismatkalakia koskevassa hallituksen esityksessä olisi hyvä viitata tiettyihin sen erikseen mainitsemiin säädöksiin, jotka sisältävät matkanjärjestäjää koskevia määräyksiä. Mikäli viittausta ei katsota tarpeelliseksi, säädökset olisi hyvä kuitenkin mainita esimerkiksi perusteluissa. Lisäksi *Ilmailuhallinto* katsoo, että valmismatkaliikkeistä annetun lain soveltamisalan laajentamista koskevan säännöksen muotoiluun sisältyy jäljempänä kuvattavia ongelmia.

Kilpailuvirastolla ei ole huomautettavaa esityksen johdosta. Se toteaa, että esitetyt muutokset eivät ole kohtuuttomia eivätkä ne saata vaihtoehtoisia matkanjärjestäjiä eriarvoiseen kilpailuasemaan.

Kuluttajariitalautakunta pitää hyvänä, että tiedonantovelvollisuudesta säädetään laissa. Sen sijaan kuluttajariitalautakunta pitää puutteena sitä, ettei käsitteitä ”matkailupalvelus” ja ”kokonaisuuden kannalta olennainen matkailupalvelus” ole määritelty, koska ne ovat aiheuttaneet käytännössä ongelmia. Arviointikriteereihin tulisikin ottaa kantaa vähintään lain perusteluissa.

Kuluttajavirasto toteaa, että valmismatkan määritelmään ja peruutusosoikeutta koskevaan säännökseen sisältyy riskejä ja katsoo, että ehdotettuja säännöksiä olisi syytä tarkentaa. *Kuluttajat - Konsumenterna ry* ilmoittaa kannattavansa *Kuluttajaviraston* esittämiä näkökohtia.

Kuluttajien vakuutustoimisto tarkastelee ehdotusta vain vakuutusten näkökulmasta ja esittää näiltä osin muutamia huomioita.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut (MaRa ry) ja *Elinkeinoelämän keskusliitto (EK)* pitävät esitettyjä muutoksia perusteltuina ja kannatettavina. *EK* viittaa yksityiskohtien osalta *MaRa ry:n* lausuntoon.

Suomen matkatoimistoalan liitto ry (SMAL) suhtautuu ehdotukseen myönteisesti ja pitää erityisen hyvänä sitä, että myynti tulee uudistuksen myötä läpinäkyväksi. Se kuitenkin katsoo *Keskuskaupakamarin* tavoin, että peruutusosoikeutta koskevan poikkeussäännöksen tulisi olla soveltamisalaltaan laajempi.

Suomen Yrittäjät katsoo, että mietinnössä olisi tullut arvioida paremmin ehdotuksen taloudellisia vaikutuksia yrityksille. Arvioimatta on jäänyt esimerkiksi se, kuinka valmismatkakäsitteen laajentaminen ja vaihto-oppilasmatkojen sisällyttäminen valmismatkan käsitteeseen vaikuttaisi matkanjärjestäjän *Kuluttajavirastolle* asettamaan vakuuteen.

4 YKSITYISKOHTAISET KANNANOTOT

Tiivistelmään on kuhunkin kohtaan otettu ehdotettu säännös vain, jos sitä tai siihen liittyvää asiaa on käsitelty lausunnoissa.

4.1 Valmismatkalaki

2 § Valmismatka

Valmismatkalla tarkoitetaan tässä laissa etukäteen järjestettyä yhdistettyyn hintaan tarjottua palvelusten yhdistelmää, johon sisältyy vähintään:

- 1) kuljetus ja majoitus; tai
- 2) kuljetus tai majoitus sekä lisäksi muu kokonaisuuden kannalta olennainen matkailupalvelus; tässä tarkoitettuna palveluksena ei pidetä kuljetukseen tai majoitukseen liittyvää oheispalvelusta, kuten ruokailu-, ajanvietto- tai kokousjärjestelyjä, eikä muuta vastaavaa palvelusta, joka ei määräävästi vaikuta kokonaisuuden sisältöön ja hintaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua yhdistelmää pidetään etukäteen järjestettynä, jos elinkeinonharjoittaja suunnittelee ja kokoaa yhdistelmän ennen sopimuksen tekemistä tai sopimusta tehtäessä joko itse tai matkustajan taikka matkustajaryhmän aloitteesta heidän toivomustensa mukaisesti. Yhdistelmää ei pidetä etukäteen järjestettynä, jos matkustaja tai matkustajaryhmä itse suunnittelee ja kokoaa yhdistelmän erikseen saatavilla olevista osista. Tällaista yhdistelmää ei pidetä valmismatkana, vaikka yhdistelmän kokoamisessa käytetään hyväksi elinkeinonharjoittajan esittelemiä vaihtoehtoja tai tarjoamia varausjärjestelmiä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu yhdistelmä katsotaan tarjotuksi yhdistettyyn hintaan, vaikka yhdistelmän osat hinnoitellaan tai laskutetaan erikseen, jos osia ei voi ostaa erikseen samoilla hinnoilla kuin yhdistettyinä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna majoituksena pidetään myös majoitusta perheessä. Majoituksena ei pidetä kuljetukseen liittyvää majoitusta kulkuvälineessä.

Valtiovarainministeriö toteaa, että valmismatkan käsite vaikuttaa arvonlisäverotukseen ainoastaan siten, että sen avulla määritellään erityisen matkatoimistopalveluihin sovellettavan marginaaliverotusmenettelyn piiriin kuuluva matkanjärjestäjä. Se kannattaa työryhmän ehdottamia selvennyksiä valmismatkan perusmääritelmään, mutta katsoo, että 2 momentin ilmaisun ”joko itse tai matkustajan tai matkustajaryhmän aloitteesta” sana ”itse” tulisi selvyuden vuoksi korvata sanalla ”omaloitteisesti”. Lisäksi se huomauttaa, ettei pykäläluonnoksessa oteta 4 momentin osalta kantaa siihen, tulevatko myös sellaiset vaihto-oppilasmatkat soveltamisalan piiriin, joissa majoitus tapahtuu vastikkeetta.

Kauppa- ja teollisuusministeriö pitää ehdotettua valmismatkan määritelmän laajentamista onnistuneena. Ehdotetut muutokset merkitsevät matkailualan toimijoille yhdenmukaisempaa kohtelua ja poistavat kilpailun vääristymiä.

Kuluttajavirasto katsoo, että 2 § tulisi muotoilla siten, että se keskittyisi valmismatkan määritelmässä palveluiden yhdistämisen todelliseen tarkoitukseen eikä pelkästään yhdistetyn hinnan tekniseen käsitteeseen. Ehdotetussa muodossa säännös saattaa antaa matkanjärjestäjille mahdollisuuden muokata valmismatkoja sellaisiksi, että ne jäävät lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Suomen Yrittäjät ei pidä perusteltuna, että vaihto-oppilasmatkat katsottaisiin valmismatkoiksi.

6 § Matkaesite

Jos valmismatkasta laaditaan matkustajien saataville esite, siinä on mainittava esitteen voimassaoloaika, matkanjärjestäjän nimi ja yhteystiedot sekä seuraavat matkaa koskevat tiedot:

- 1) matkan hinta, hintaan sisältyvät palvelut, mahdolliset erikseen perittävät maksut ja maksuehdot;
- 2) matkan kohde tai kiertomatkan kohteet ja matkareitti;
- 3) matkan kesto päivinä tai viikkoina ja kiertomatkoihin myös oleskeluajat eri paikkakunnilla;
- 4) lähdön ja paluun päivämäärät sekä paikat;
- 5) kulkuväline, kuljetusmuoto, kuten reitti- tai tilauskuljetus, matkustusluokka ja alustavat aikataulut;
- 6) majoituksen muoto, sijainti, kohdevaltion sääntöjen mukainen luokitus tai muu mukavuustasoa kuvaava selvitys sekä muut pääominaisuudet, kuten saatavilla olevat palvelukset ja huoneen tai huoneiston tyyppi ja varustetaso;
- 7) yleiset tiedot Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisten tarvitsemista matkustusasiakirjoista ja niiden hankkimiseen yleensä tarvittavasta ajasta sekä matkaa ja oleskelua koskevista terveystieteistä;
- 8) vapaaehtoisen matkavakuutuksen tarve, erityisesti tarve kattaa matkan peruuttamisesta koituvat kulut vakuutuksella;
- 9) vaaditaanko matkan toteuttamiseen vähimmäismäärä matkustajia ja milloin matkan mahdollisesta peruuttamisesta vähäisen osanottajamäärän takia viimeistään ilmoitetaan;
- 10) onko matkanjärjestäjä tai matkanvälittäjä asettanut valmismatkaliikkeistä annetun lain (/) 9 §:ssä tarkoitetun vakuuden, minkä valtion lain mukaan vakuus on asetettu ja kattaako vakuus tarjotun matkan.

Ulkoasiainministeriö pitää hyvänä, että ennakkotiedottamista koskevat määräykset siirretään asetuksesta lakiin. Se korostaa 6 §:n 7 ja 8 kohtien tarpeellisuutta ja toteaa, että 8 kohdan tekstissä tulisi korostaa erityisesti matkavakuutuksen tarvetta siksi, että henkilön sairastumisesta tai kuolemantapauksesta aiheutuvat kustannukset jäävät hänen itsensä maksettaviksi, ellei matkavakuutusta ole. Lisäksi ulkoasiainministeriö toteaa, että uudistuksen myötä mahdollisesti yleistyvät matkavakuutukset vähentävät konsuliviranomaisille aiheutuvaa selvitystyötä muun muassa sairaus- ja kuolemantapauksien yhteydessä.

Finanssialan Keskusliitto kannattaa ehdotettua 6 §:n 8 kohtaa siltä osin kuin matkaesitteessä olisi mainittava vapaaehtoisen matkavakuutuksen tarpeesta. Se kuitenkin katsoo, että matkustajan näkökulmasta olisi tärkeää korostaa vakuuttamisen tarvetta mahdollisten henkilövahinkojen varalta. Se ehdottaakin, että pykälän 8 kohtaa muutettaisiin siten, että siinä mainittaisiin matkan peruuttamisesta koituvien kulujen ohella henkilö- ja esinevahingoista koituvat kulut.

7 § Tiedot ennen sopimuksen päättämistä

Matkanjärjestäjän on huolehdittava siitä, että matkustaja ennen sopimuksen päättämistä saa 6 §:ssä tarkoitetut tiedot sekä 6 a §:ssä tarkoitetut sopimusehdot. Sopimusehdot ja 6 §:n 10 kohdassa tarkoitetut tiedot on annettava kirjallisina tai 6 a §:n 1 momentissa tarkoitetulla pysyvällä tavalla sähköisesti.

Jos sopimus tehdään vähän ennen matkaa ja sopimusehtojen antaminen kirjallisina tai pysyvällä tavalla sähköisesti olisi tämän takia kohtuuttoman hankalaa, voidaan matkustajalle antaa tiedot ehdoista muulla sopivalla tavalla.

Kuluttajavirasto toteaa, että 7 §:n mukainen tiedonantovelvollisuus nopeuttaa viraston korvaushakemusten käsittelyprosessia konkurssitilanteissa. Tiedonantovelvollisuus on muutoinkin huomattava parannus matkustajan oikeusturvaan.

8 § Muut ennen matkaa annettavat tiedot

Matkanjärjestäjän on hyvissä ajoin ennen matkan alkamista ilmoitettava matkustajalle tiedot kuljetusyhteyksistä aikatauluineen sekä huomautettava matkustajan mahdollisesta velvollisuudesta tarkistaa paluukuljetusta koskevat tiedot matkakohteessa. Lisäksi on annettava muita matkustajalle tarpeellisia tietoja, kuten ohjeita matkan aikana mahdollisesti sattuvan sairauden, onnettomuuden tai muun vastaavan tapahtuman varalta.

Jos matkanjärjestäjällä ei ole matkakohteessa henkilökuntaa, joka voi avustaa matkustajaa 16 §:ssä säädetyn mukaisesti, matkanjärjestäjän on ilmoitettava matkustajalle matkanjärjestäjän tai välittäjän paikallisen edustajan nimi ja yhteystiedot tai vastaavat tiedot paikallisista toimipaikoista, joihin matkustaja voi vaikeuksissa ottaa yhteyttä. Jos tällaisia edustajia tai toimipaikkoja ei ole, matkustajalle on ilmoitettava, miten hän tarvittaessa saa yhteyden matkanjärjestäjään tai välittäjään.

Jos matkalle osallistuu alaikäinen ilman huoltajaa, matkanjärjestäjän on annettava hänen huoltajalleen tiedot, joiden avulla alaikäiseen tai hänestä matkakohteessa vastuussa olevaan henkilöön saadaan suoraan yhteys.

Matkanjärjestäjän on huomautettava matkustajalle matkaan mahdollisesti liittyvistä erityisistä riskeistä ja tuotava esille myös matkustajan oma vastuu turvallisuudestaan, vakuutusten tarpeellisuus sekä se, että ulkomailla henkilöiden turvallisuudesta vastaavat ensisijaisesti kyseisen maan viranomaiset.

Ulkoasiainministeriö pitää 8 §:ään sisältyviä ehdotuksia myönteisinä ja toivoo, että uudistusten myötä matkanjärjestäjät ohjaisivat matkustajat tutustumaan ulkoasiainministeriön verkkosivuilta löytyviin matkustustiedotteisiin, joissa kerrotaan eri maiden turvallisuustilanteesta sekä annetaan ohjeita ja suosituksia matkustajille.

Kuluttajien vakuutustoimisto pitää 8 §:n 4 momenttia hyvänä, mutta huomauttaa, että osa lainkohdan perusteluissa viitatuista riskeistä voi olla sellaisia, että ne on rajoitettu ainakin joidenkin vakuutusten ulkopuolelle. Tämän vuoksi matkustajaa tulisikin huomauttaa tarpeesta tarkistaa vakuutus- turvan tarve, voimassaolo ja kattavuus. Lisäksi Kuluttajien vakuutustoimisto ehdottaa, että pykälän perusteluissa viitattaisiin velvollisuuden laiminlyönnin seurauksiin velvollisuuden noudattamisen tehostamiseksi.

Suomen Yrittäjät huomauttaa, ettei mietinnössä ole arvioitu sitä, kuinka matkanjärjestäjien ja matkanvälittäjien matkakohteen mahdollisia turvallisuusriskejä koskeva tiedonantovelvollisuus vaikuttaa näiden virhevastuuseen.

15 § Matkustajan oikeus peruuttaa sopimus

Matkustajalla on oikeus peruuttaa sopimus, jos:

- 1) hänellä on perusteltua aihetta uskoa, ettei matkaa voida 12 §:n 1 momentissa tarkoitetun tilanteen takia toteuttaa sovitulla tavalla tai hänen henkeään tai terveyttään vaarantamatta;
- 2) matkanjärjestäjä on 14 §:n perusteella olennaisesti korottanut matkan hintaa tai tehnyt sopimusehdon perusteella muita olennaisia muutoksia sopimukseen; tai
- 3) matkustaja on estynyt osallistumasta matkalle häntä kohdanneen odottamattoman ja vakavan tapahtuman takia ja sopimuksen peruuttamiseen on sen vuoksi painava syy.

Matkustajan oikeutta peruuttaa sopimus 1 momentin 3 kohdan perusteella voidaan sopimusehdoissa rajoittaa, jos kustannukset matkan peruuttamisesta jäisivät kokonaan tai pääasiassa matkanjärjestäjän kannettavaksi sen vuoksi, että matkaa ei voida saada myydyksi toiselle matkan yksilöllisyyden, erityisluonteen tai muun merkitykseltään vastaavan syyn takia.

Peruuttamisesta on ilmoitettava matkanjärjestäjälle viivytyksettä ja, jos sopimus peruutetaan 1 momentin 3 kohdan perusteella, esitettävä luotettava selvitys matkalle lähdön estäneestä tapahtumasta. Matkanjärjestäjän on viivytyksettä palautettava matkustajan maksusuoritukset. Jos sopimus peruutetaan 1 momentin 3 kohdan perusteella, matkanjärjestäjä saa periä kohtuullisen korvauksen peruuttamisesta aiheutuvista tarpeellisista toimenpiteistä.

Jos matkustaja kuolee ennen matkaa, oikeudenomistajien oikeudesta peruuttaa sopimus on voimassa, mitä 1 momentin 3 kohdassa sekä 2 ja 3 momentissa säädetään.

Kuluttajaviraston mukaan pykälän 2 momenttiin sisältyy riski siitä, että matkanjärjestäjä perii peruutus- ja kulut silloinkin, kun matka olisi ollut mahdollista myydä toiselle matkustajalle, mutta matkanjärjestäjä ei ole jälleenmyyntiin aktiivisesti ryhtynyt. Tämän vuoksi olisi tärkeää, että poikkeussäännös määriteltäisiin mahdollisimman tarkkarajaisesti ja että menettely olisi pelisäännöiltään muutenkin selkeä. Lisäksi Kuluttajavirasto katsoo, että perusteluihin tulee ottaa maininta siitä, että matkanjärjestäjä on tarvittaessa velvollinen esittämään selvityksen hänelle aiheutuneiden kustannusten määrästä. Samoin perusteluissa tulee mainita matkanjärjestäjän velvollisuus huomioida sopimuskumppaninsa etu sekä velvollisuus minimoida tälle aiheutuvat vahingot lojaliteettiperiaatteen nimissä.

Finanssialan Keskusliiton mielestä peruuttamisoikeuden rajoittamisen todelliset vaikutukset matkustajien asemaan tulisi ilmetä paremmin esityksen vaikutusarvioinnissa ja mainitsee lausunnossaan tähän useita eri syitä.

Keskuskauppakamari ja Suomen matkatoimistoalan liitto ry katsovat, että kohtuullisten kustannusten perimisoikeus peruutustilanteessa tulisi ulottaa erikoismatkojen ohella tavanomaisiin valmismatkoihin, koska myös tavallisten valmismatkojen viime hetken uudelleenmyynti on vaikeaa. Suomen matkatoimistoalan liitto ry toteaa lisäksi, että matkustajaa kohdanneissa ylivoimaisissa este-tilanteissa matka peruutetaan usein vasta matkan alkamisen jälkeen. Sen mielestä on epäoikeudenmukaista, että matkatoimistoalalla joudutaan kantamaan vastuu muun muassa matkustajan terveydentilasta. Lisäksi molemmat lausunnonantajat huomauttavat, että matkustajilla on mahdollisuus hankkia vakuutus, jolla voi välttyä sairaustapauksen aiheuttamasta matkan peruuntumisesta johtuvalta kuluriskiltä.

Kuluttajien vakuustoyhdistys toteaa, että matkavakuutuksista korvataan matkustajan puolella olevasta syystä tapahtuva matkan peruuttaminen jo nykyisin jossakin määrin valmismatkalain peruuttamisoikeutta laajemmin. Se kuitenkin huomauttaa, että peruuttamista koskevan ehdotuksen vaiku-

tusten arviointi ei ole yksiselitteistä, mutta arvelee, ettei ehdotus todennäköisesti merkittävästi vaikuta asiakkaan asemaan matkavakuutusten osalta.

Suomen Yrittäjät pitää peruutusoikeuden rajoitusmahdollisuutta myönteisenä uudistuksena ja toteaa, että nykytilanne on asettanut erityisesti pienet matkanjärjestäjät kohtuuttomaan asemaan.

18 § Virheilmoitus

Matkustaja ei saa vedota virheeseen, ellei hän ilmoita virheestä matkanjärjestäjälle kohtuullisessa ajassa siitä, kun hän havaitsi virheen tai hänen olisi pitänyt se havaita.

Matkustaja saa 1 momentin estämättä vedota virheeseen, jos matkanjärjestäjä tai muu elinkeinonharjoittaja, jota matkanjärjestäjä on käyttänyt apunaan sopimuksen täyttämiseksi, on menetellyt törkeän huolimattomasti tai kunnianvastaisesti ja arvottomasti.

Mietinnössä ei ole ehdotettu muutosta 18 §:ään.

Kuluttajariitalautakunta kiinnittää huomiota virheilmoitusta koskevaan 18 §:ään. Säännöksen mukaan matkustajan on tehtävä virheilmoitus matkanjärjestäjälle. Kuluttajariitalautakunta katsoo, että reklamaatiovelvollisuuden täyttämiseksi pitäisi riittää, että reklamaatio tehtäisiin joko matkanjärjestäjälle tai virheellisen palvelun tuottaneelle apulaiselle.

4.2 Laki valmismatkaliikkeistä

1 § Soveltamisala

Tämä laki koskee valmismatkalain (1079/1994) soveltamisalaan kuuluvien valmismatkojen järjestämistä, tarjontaa tai välittämistä (*valmismatkaliikkeen harjoittaminen*).

Lakia sovelletaan myös lentokuljetusten järjestämiseen ja tarjoamiseen kuluttajille, jos kuljetuksen järjestää ja tarjoaa muu kuin lentoliikenteen harjoittaja tai tämän lain mukaisesti rekisteröity matkanjärjestäjä.

Kauppa- ja teollisuusministeriö kannattaa ehdotettua valmismatkaliikkeistä annetun lain soveltamisalan laajentamista.

Valtiovarainministeriö ei täysin ymmärrä, miksi pykäläluonnoksen mukaan valmismatkaliikelakia ei sovellettaisi lentokuljetusten tarjoamiseen kuluttajalle, jos tarjoajana on rekisteriin merkitty matkanjärjestäjä.

Ilmailuhallinto pitää hyvänä, ettei lakiehdotuksessa käytetä vanhentunutta tilauslentokäsitettä. Se pitää kuitenkin ehdotetun 1 §:n 2 momentin muotoilua sangen ongelmallisena, koska siinä vain todetaan lain soveltuminen, muttei sitä, millä tavoin lakia sovelletaan. Tästä seuraa ongelmia esimerkiksi 5 §:ssä, jonka mukaan rekisteröintivelvollisuus on valmismatkaliikkeen harjoittajalla. Ilmailuhallinto ehdottaakin, että 2 momentti muutettaisiin muotoon: Valmismatkaliikkeen harjoittamiseen rinnastetaan tässä laissa lentokuljetusten järjestäminen, tarjoaminen tai välittäminen kuluttajille, jos kuljetuksen järjestää, tarjoaa tai välittää muu kuin lentoliikenteen harjoittaja.

19 § Tilintarkastaja ja kirjanpito

Valmismatkaliikkeen harjoittajalla, jonka on asetettava tämän lain mukainen vakuus tai joka toimii ulkomaisen matkanjärjestäjän lukuun, on oltava Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Valmismatkaliikkeen harjoittajalla on oltava tässä momentissa tarkoitettu tilintarkastaja, vaikka se ei olisi tilintarkastuslain (459/2007) nojalla tilintarkastusvelvollinen.

Kuluttajavirastolle toimitettaviin selvityksiin on vaadittaessa liitettävä 1 momentissa tarkoitettun tilintarkastajan lausunto.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun valmismatkaliikkeen harjoittajan on järjestettävä kirjanpitoa sellaiseksi, että kaikki valmismatkoista ja niihin liittyvistä palveluista ennen matkan alkamista suoritettavat maksut käyvät ajantasaisesti ilmi kirjanpidosta. Kirjanpidosta on muutoin voimassa, mitä kirjanpitolaissa (1336/1997) säädetään.

Kauppa- ja teollisuusministeriön näkemyksen mukaan 19 §:n 1 momentin sanamuoto on epäselvä, eikä se sovi hyvin yhteen nykyisen tilintarkastuslain kanssa. Lisäksi se katsoo, että myös sellaisten valmismatkaliikkeen harjoittajien merkityksellisyys sekä niihin liittyvä julkinen intressi tulisi arvioida, joilla ei ole velvollisuutta asettaa vakuutta tai jotka eivät toimi ulkomaisen matkanjärjestäjän lukuun.

MaRa ry toteaa, että tilintarkastajaa koskevien vaatimusten muuttumisen johdosta työryhmä ei erikseen pohtinut uusien säännösten voimaantuloa ja katsoo, että esitykseen olisi perusteltua lisätä siirtymäsäännös, joka huomioi yritysten varsinaisen yhtiökokouksen tai muun tilintarkastajien valintakokouksen aikataulutuksen.

5 MUITA HUOMIOITA

Ulkoasiainministeriö suosittaa, että matkanjärjestäjät liittäisivät matkalippuun tai matkavaraukseen huomautuksen, mikäli matkustajalta puuttuu matkavakuutus.

LIITE

Valmismatkalainsäädännön muuttamista käsitelleen työryhmän mietinnöstä pyydettiin lausuntoa seuraavilta viranomaisilta ja yhteisöiltä:¹

Ulkoasiainministeriö
Valtiovarainministeriö / vero-osasto
Kauppa- ja teollisuusministeriö

Ilmailuhallinto
Kilpailuvirasto
Kuluttajariitalautakunta
Kuluttajavirasto / kuluttaja-asiamies
Matkailun edistämiskeskus MEK*

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Finanssialan Keskusliitto ry
Keskuskauppakamari
Kuluttajat – Konsumenterna ry
Kuluttajien vakuutustoimisto
Lomarengas Oy*
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
Suomen Kuluttajaliitto ry*
Suomen Matkailuelinkeino SME*
Suomen Matkailun Alueorganisaatioiden yhdistys SUOMA*
Suomen matkatoimistoalan liitto ry
Suomen Yrittäjät

¹ (*):llä merkityiltä ei saatu lausuntoa.